

«ТАСЛИК МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон ва и. профессор
Хушвахтзода К.Х.

« 5 » 2022 с.

ХУЛОСАИ

факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Диссертатсияи Элмуродова Давлатбӣ Анваровна дар мавзуи “Модарӣ дар оилаҳои нопурраи ҷомеаи Тоҷикистони муосир” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD, доктор аз рӯи ихтисос ба шиносномаи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 6D050104 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ мутобиқат менамояд.

Мубрамияти мавзуи тадқиқот дар он зоҳир мегардад, ки бо тағйир ёфтани сохтори анъанавии оила, ҷудошавии ҳамсарон шумораи оилаҳои нопурра ва модарони танҳо меафзояд ва таҳқиқи ин мавзӯ барои кор карда баромадани механизмҳои пешгирии оқибатҳои номатлуби паҳншавии зухуроти модарии танҳо ва оилаҳои нопурра муҳим мебошад.

Пайдоиш ва паҳншавии оилаҳои нопурра дар Тоҷикистон пеш аз ҳама ба ҷудошавии ҳамсарон алоқамандӣ дорад. Баштари ҳолат пас аз қатъ гардидани ақди никоҳ фарзандон ба тарбияи модарони танҳо мемонанд ва оилаи нопурра пайдо мегардад. Модарони танҳо дар оилаҳои нопурра ба як қатор масъалаҳои мураккаб рӯ ба рӯ мегарданд, зеро онҳо маҷбуранд, ки ба танҳои масъулияти таълиму тарбияи фарзандонро ба уҳдаи худ гиранд, ҳамзамон барои таъминоти иқтисодии оила ва фарзандон баробари мардон ба кори берун аз оила машғул шаванд.

Мушкилиҳои асосии модарони танҳо таълиму тарбияи фарзандон, ба роҳ мондани раванди иҷтимоишавии муътадил ва таъминоти иқтисодии

оилаи нопурра мебошанд. Аксарияти модарони танҳо пас аз чудо шудан аз шавҳарони худ хеле ҷавон буда, касбу ҳунар ва малакаҳои касбии зарурӣ надоранд, ҳуқуқу озодиҳо ва имтиёзҳои қонунии ҳешро намедонанд. Онҳо ба шароити нави ҳаёти худ зуд мутобиқ шуда натавониста, ба ҳолати ногувори равонӣ ва вазъи мушкили ҳаётӣ гирифта мегарданд.

Вазъи модарони танҳо дар оилаҳои нопурра пеш аз ҳама аз шароити иҷтимоӣ, сифатҳои шахсӣ ва рӯҳию ахлоқии онҳо вобастагии калон дорад. Баъзе аз модарони танҳо тавассути таҳассусмандӣ ва дигар сифатҳои шахсӣ аз уҳдаи таълиму тарбия ва таъминоти иқтисодии фарзандон ба пуррагӣ мебароянд. Аммо дар оилаҳои нопурра бештари вақти модарони танҳо ба кори берун аз оила ва кор кардани маблағи муайян барои таъминоти иқтисодии фарзандон мегузарад, ки дар натиҷа фарзандон аз назорат ва тарбияи доимӣ дур мемонанд. Одатан, модарони танҳо занони ҷоавоне ҳастанд, ки ҳануз таҷрибаи кофии ҳаёти мустақилона ва малакаҳои тарбияи фарзандонро надоранд.

Дар Тоҷикистон афзоиши оилаҳои нопурра ва модарони танҳо яке аз масъалаҳои ҷиддии иҷтимоӣ ба ҳисоб рафта, давлат ва ниҳодҳои алоҳидаи ҷомеаро ба ташвиш овардааст. Ҳифзи иҷтимоии модарони танҳо ҳамчун табақкаи эҳтиёҷманд ва ба онҳо расонидани кумакҳои иҷтимоӣ ва равонӣ аҳамияти калон дорад.

Дар доираи тадқиқот тасмим гирифта шудааст, ки ҳолат, омилҳои пайдоишу паҳншавӣ, оқибатҳои иҷтимоӣ ва роҳҳои ҳалли масъалаҳои оилаҳои нопурра ва модарони танҳо мавриди омӯзиш, муҳокима ва таҳлил қарор гирад. Омӯзиши ин масъала аз он ҷиҳат муҳим аст, ки оид ба ин мавзӯ дар доираи равиши сотсиологӣ бо назардошти шароити Тоҷикистон аз ҷониби донишмандону ҷомеашиносони тоҷик тадқиқоти пурраю фарогире ба анҷом расонида нашудааст.

Муҳаққиқи ҷавон Элмуродова Давлатбӣ Анваровна дар доираи

диссертатсияи худ масъалаҳои иҷтимоӣ-иқтисодии оилаҳои нопурраи Тоҷикистон ва модарони танҳоро муайян намуда, ҳолати иҷтимоишавии фарзандонро дар муҳити оилаҳои нопурра нишон додааст, оқибатҳои номатлуби мушкилоти модарони танҳо ва роҳҳои пешгирии паҳншавии оилаҳои нопурра дар Тоҷикистонро баррасӣ кардааст. Натиҷаҳои таҳқиқоти мазкур барои тақвият додани сиёсати иҷтимоии давлат дар самти дастгирии модарони танҳо ва муқаррар намудани имтиёзҳои давлати нисбати онҳо мусоидат карда метавонанд.

Теъдод ва мазмуни интишороти натиҷаҳои илмии муаллиф ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он мутобиқат менамояд. Интишороти илмии муаллиф, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1-М]. Элмуродова Д.А. Сиёсати иҷтимоии давлат нисбати оилаҳои нопурра дар Ҷумҳурии Тоҷикистон // Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои психологӣ ва сотсиологӣ. – 2021. – №1. – С.88-97.

[2-М]. Элмуродова Д.А. Хусусиятҳои иҷтимоишавии кӯдакон дар оилаҳои нопурраи Тоҷикистон // Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои психологӣ ва сотсиологӣ. – 2021. – №2. – С. 97-105

[3-М]. Элмуродова, Д. Хусусиятҳои иҷтимоӣ-иқтисодии зиндагонии модарони танҳо ва рафтори стратегии онҳо дар ҳолатҳои мушкили зиндагӣ / Ш. Шоисматуллоев, Д. Элмуродова // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2020. – №1. – С. 38-44.

[4-М]. Элмуродова, Д. Барҳамхурии оила ҳамчун омилҳои иҷтимоии пайдоиш ва паҳншавии оилаҳори нопурра / Д. Элмуродова // Гузоришҳои Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. Шӯъбаи илмҳои ҷамъиятшиносӣ. – 2019 (006). – №2. – С. 141-147.

[5-М]. Элмуродова, Д.А. Барассии масъалаи пайдоиш ва паҳншавии модарии танҳо дар оилаҳои нопурраи Тоҷикистон // Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2018. – №4. – С.175-179.

Муқаррароти асосӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои амалии таҳқиқотро ҳамчун маводи иловагӣ ҳангоми таълими курсҳои «Сотсиологияи гендерӣ», «Сотсиологияи оила», «Сотсиологияи шахс», «Сотсиологияи таълимот» ва «Сотсиологияи кҷрафтории иҷтимоӣ» васеъ истифода бурдан мумкин аст. Муҳаққиқон ҳангоми гузаронидани тадқиқотҳои сотсиологӣ, навиштани рисолаҳои номзадӣ, магистрӣ ва дипломи ба ин масъала дахлдошта аз натиҷаҳои ин рисолаи диссертатсионӣ истифода бурда метавонанд.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар он ифода меёбад, ки интихоби мавзӯ, таҳия ва таҳлили ҳамачонибаи таҳқиқоти диссертатсионӣ натиҷаи фаъолияти чандинсолаи илмии муаллиф буда, тамоми давраи татбиқи нақшаи корҳои таҳқиқотӣ бо иштироки бевосита ва пешниҳодҳои муаллиф сурат гирифтааст. Муҳаққиқ шахсан дар тадқиқотҳои сотсиологии ба мавзӯи тадқиқотӣ марбут бевосита иштирок намуда, аз натиҷаҳои бадастомадаи ин тадқиқотҳо дар навиштани диссертатсияи номзадии худ самаранок истифода бурдааст.

Диссертатсияи Элмуродова Давлатбӣ Анваровна дар мавзӯи «Модарӣ дар оилаҳои нопурраи ҷомеаи Тоҷикистони муосир» ба талаботҳои, ки ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи номзадӣ муқаррар намудааст, ҷавобгӯ буда, мазмуни он ба ихтисоси 6D050104 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ мувофиқат менамояд.

Қарор қабул карда шуд:

1. Диссертатсияи Элмуродова Давлатбӣ Анваровна дар мавзӯи «Модарӣ дар оилаҳои нопурраи ҷомеаи Тоҷикистони муосир» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа PhD, доктор аз рӯйи ихтисоси

